

CHAMBRE DES DÉPUTÉS
GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG

Session ordinaire 2019-2020

RM/JCS

P.V. ECEAT 02

**Commission de l'Environnement, du Climat, de l'Energie et de
l'Aménagement du territoire**

Procès-verbal de la réunion du 11 novembre 2019

Ordre du jour :

1. Présentation par des représentants de la Conférence nationale des élèves du Luxembourg (CNEL) du rapport sur le climat
2. Examen des résolutions du Parlement des jeunes entrant dans le domaine de compétence de la Commission (à savoir : « Qualité de vie au Luxembourg », « Gestion des déchets au Luxembourg », « Tablets in der Bildung »)
3. Divers

*

Présents : Mme Semiray Ahmedova, M. Carlo Back, M. François Benoy, M. Franz Fayot, M. Gusty Graas, M. Max Hahn, Mme Martine Hansen, M. Aly Kaes, M. Fernand Kartheiser, M. David Wagner

Mme Diane Adehm, remplaçant M. Gilles Roth
M. Marc Angel, remplaçant M. Georges Engel

Mme Anne Breser, Mme Nora Dieschbourg, Mme Claire Henzig, M. Kimon Leners, M. Yann Lies, M. Alex Tosseng, M. Max Scheitler, Mme Alicia Veiga, de la Conférence nationale des élèves du Luxembourg (CNEL)

Mme Rachel Moris, de l'Administration parlementaire

*

Présidence : M. François Benoy, Président de la Commission

*

1. Présentation par des représentants de la Conférence nationale des élèves du Luxembourg (CNEL) du rapport sur le climat

Après quelques paroles de bienvenue et d'introduction de la part de Monsieur le Président de la Commission, il est rappelé que le 15 mars dernier, quelque 15.000 élèves ont défilé dans les rues de Luxembourg pour réclamer une mobilisation politique en matière de lutte contre le réchauffement climatique. Suite à cette manifestation, des représentants de la CNEL ont

décidé de rédiger un rapport sur le climat en énumérant des propositions concrètes dans la lutte contre le changement climatique.

Les représentants de la CNEL présentent ledit rapport aux membres de la Commission. Pour les détails exhaustifs de leur exposé, il est renvoyé au document annexé au présent procès-verbal.

Suite à cette présentation, il est procédé à un échange de vues dont il y a lieu de retenir ce qui suit :

- À noter d'emblée que les différents intervenants ont tous salué l'engagement des représentants de la CNEL, en rendant hommage à leur conscience écologique et à leur pragmatisme dans l'élaboration de recommandations réalisables et de solutions concrètes.
- Monsieur François Benoy (déi gréng) note que plusieurs propositions de la CNEL ont été ou sont actuellement débattues à la Chambre ; c'est pour cette raison qu'il est particulièrement important pour les députés de connaître l'opinion des élèves sur ces points. Il donne notamment pour exemple la question de la gestion des déchets en matière plastique, en faisant référence au débat d'orientation sur la stratégie « Zéro déchets » et la restriction des déchets en matière plastique au Luxembourg, qui s'est déroulé le 16 mai 2019 en séance publique et qui a notamment mené à l'adoption à l'unanimité d'une motion invitant, entre autres, le Gouvernement « à montrer l'exemple en effectuant un screening du potentiel de prévention de déchets et de la gestion des déchets au sein des ministères, administrations et institutions publiques, et de prendre, le cas échéant, des mesures concrètes pour limiter la production de déchets en élaborant une vraie stratégie de dématérialisation ».
- Messieurs Franz Fayot (LSAP) et Max Hahn (DP) souhaitent savoir si les mesures proposées par la CNEL, et plus précisément les mesures concernant la communauté scolaire (formation continue des professeurs, copies recto/verso, suppression des bouteilles en plastique, installation de fontaines à eau, utilisation de produits saisonniers et régionaux dans les cantines, ...) ont d'ores et déjà eu des répercussions concrètes. Les représentants de la CNEL font savoir que, si certaines avancées ont indéniablement été réalisées, il reste encore une marge de progression très importante. Ils donnent en outre à considérer que la situation peut varier sensiblement d'un lycée à un autre, en fonction de la volonté et du niveau d'implication de la direction.
- Suite à une question afférente de Monsieur Max Hahn, il est précisé que les élèves proposent la réintroduction des trains de nuit, afin d'améliorer la mobilité longue distance et de proposer une alternative écologique à l'avion.
- En faisant référence à une question parlementaire qu'il a récemment posée au Ministre de l'Education nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse (question n°1257), Monsieur David Wagner (déi Lénk) s'interroge sur les frais de photocopies distribuées à des fins didactiques par certains professeurs dans certains établissements scolaires. Eu égard au principe de la gratuité des livres scolaires, Madame Martine Hansen (CSV) et Monsieur Fernand Kartheiser (ADR) rejoignent ses interrogations et sont d'avis que, si aucun support écrit de qualité n'existe, le coût des photocopies ne devrait pas être répercuté sur les élèves. Les représentants de la CNEL confirment que certains lycées prennent les coûts des photocopies en charge, alors que d'autres, majoritaires, ne le font pas.
- Monsieur Carlo Back (déi gréng) propose aux élèves de faire réaliser un état des lieux de leurs lycées, notamment d'un point de vue de la consommation en eau et en énergie (électricité, chauffage). Cet état des lieux, régulièrement mis à jour, servirait à constater l'évolution de la consommation, serait une bonne méthodologie de comparaison et, de

surcroît, permettrait aux lycéens de s'identifier à leur bâtiment en les motivant dans la recherche d'économies possibles.

- Madame Martine Hansen salue l'idée de mettre en place un atelier de couture dans les établissements scolaires, afin d'apprendre aux jeunes à raccommoder leurs vêtements plutôt que d'en acheter de nouveaux. Elle est même d'avis qu'il faudrait étendre cette idée à un atelier de réparation plus général permettant ainsi aux objets d'être, dans la mesure du possible, réparés plutôt que jetés et remplacés par du neuf.
- Suite à une question de Monsieur Aly Kaes (CSV) concernant les initiatives des élèves pour encourager les économies d'eau, les représentants de la CNEL prônent, d'une part, la mise en place d'infrastructures limitant le gaspillage d'eau (p.ex : robinets à capteurs) et, d'autre part, une meilleure gestion de l'eau en favorisant la récupération des eaux usées. Dans le même ordre d'idées et suite à une réflexion de Monsieur Gusty Graas (DP) relative à la qualité de l'eau, la CNEL confirme qu'il reste encore de nombreux progrès à réaliser, notamment dans les mentalités, pour diminuer la micropollution dans les circuits classiques de distribution de l'eau.
- L'idée de la formation continue des enseignants dans le domaine de la durabilité et du changement climatique trouve l'assentiment des membres de la Commission, qui sont d'avis que le Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse devrait prendre des initiatives sur ce point. De la même manière, il est souligné que le Ministère devrait décider de manière centralisée que les automates à boissons situés dans les lycées ne devraient plus proposer de bouteilles en matière plastique.
- Plusieurs intervenants souhaitent connaître l'avis de la CNEL concernant les transports scolaires et le fait que rejoindre certains établissements scolaires très spécialisés (p.ex : école agricole, école hôtelière, ...) implique parfois des trajets très longs. S'il est évident que certaines formations très spécifiques ne peuvent être proposées que dans un seul établissement du pays, la CNEL écarte cependant la spécialisation excessive de certains lycées classiques, qui est contraire au principe des lycées de proximité.
- À une question de Madame Martine Hansen relative à l'énergie solaire, la CNEL répond ne pas être en faveur de l'installation de panneaux photovoltaïques sur des espaces verts. En effet, le pays dispose d'assez de bâtiments avec des toits pouvant accueillir des panneaux photovoltaïques.
- De l'avis de Monsieur David Wagner, tout débat sur l'écologie doit impliquer une réflexion au sujet de l'organisation (ou de la réorganisation) économique : grande distribution par opposition aux petites boutiques de quartier, transports, réaménagement de l'équilibre entre profession et vie privée, ...
- Madame Martine Hansen salue le fait que les élèves aient consacré une partie de leurs réflexions à l'agriculture, en suggérant notamment de faciliter la vente de produits de l'agriculture locale. Dans le même ordre d'idées, Monsieur David Wagner évoque la thématique de l'agriculture « bio », en rappelant que le biologique est en fait la vraie normalité (par opposition à l'agriculture considérée aujourd'hui comme conventionnelle) et en se posant des questions sur les systèmes actuels de subventions.
- Suite à une remarque de Monsieur Aly Kaes relative au fait que le gaspillage alimentaire pourrait être minimisé par une flexibilisation de certaines réglementations, les représentants de la CNEL concèdent que certaines règles relatives à l'hygiène peuvent parfois être considérées comme « exagérées », mais qu'il faut cependant veiller à trouver un équilibre entre hygiène sanitaire et gaspillage alimentaire.

- Alors que les Ministres de l'Education, de l'Environnement et de l'Agriculture ont participé en tant qu'observateurs aux différents ateliers de discussion de la CNEL ayant mené à la rédaction du rapport sous rubrique, Madame Martine Hansen dit regretter que la Chambre des Députés n'ait quant à elle pas eu l'occasion d'y participer.
- Madame Semiray Ahmedova (déi gréng) suggère aux membres de la CNEL l'organisation de présentations du rapport sous rubrique au sein des différents lycées du pays.
- Suite à une remarque de Monsieur François Benoy relative au suivi des réflexions menées par la CNEL, surtout étant donné que la composition de cette organisation a, par la force des choses, vocation à être régulièrement modifiée, Monsieur le Président de la CNEL confirme que le renouvellement permanent des membres est une contrainte, cependant contrecarrée par un substantiel travail de coordination.

*

En conclusion, Monsieur le Président félicite et remercie une nouvelle fois les élèves pour leur engagement dans la lutte contre le changement climatique.

2. Examen des résolutions du Parlement des jeunes entrant dans le domaine de compétence de la Commission (à savoir : « Qualité de vie au Luxembourg », « Gestion des déchets au Luxembourg », « Tablets in der Bildung »)

En date du 7 juin dernier, deux réunions ont été organisées à la Chambre entre des représentants du Parlement des Jeunes et plusieurs commissions parlementaires. Au cours de ces réunions, plusieurs résolutions ont été présentées et discutées, dont certaines entrant dans le domaine de compétence de la Commission de l'Environnement, du Climat, de l'Energie et de l'Aménagement du territoire (voir annexe).

Invités par Monsieur le Président de la Chambre des Députés à examiner lesdites résolutions et à porter les résultats de leurs délibérations à la connaissance du Parlement des Jeunes, les membres de la Commission chargent Monsieur le Président François Benoy de rédiger un projet de courrier en ce sens, projet qui sera ensuite débattu au cours d'une prochaine réunion.

3. Divers

Aucun point divers n'a été abordé.

Luxembourg, le 20 novembre 2019

La Secrétaire,
Rachel Moris

Le Président,
François Benoy

SCHLUSSRAPPORT VUN DE 4 REGIONALEN ECHANGEN

19. Juni 2019

“You say you love your children above all else and yet you are stealing their future in front of their very eyes.”

Greta Thunberg, COP24

“Mir weisen awer dorop hin, an dëst kann een net ze vill betounen, dass d'Responsabilitéit fir d'Klimakris a fir d'Géigemesuren net eleng op dem Schüler, dem Bierger an dem Konsument seng Schëllere soll geluecht ginn. Dowéinst müssen de Staat an d'Regierung och agräifen, fir klima- an ëmweltschiedlech Handlungen ze discouragéieren, ze verbidden, respektiv ze bestrofen, a positiv Géigemesuren ze encouragéieren, bezéiungsweis ze imposéieren.“

CNEL, climateXchange - Schlussrapport vun den regionalen Echange, 2019

E WUERT VUM CNEL-PRESIDENT	6
-----------------------------------	----------

VIRWUERT	8
-----------------	----------

E WUERT ZUM KLIMAWIESSEL	8
WAT ONS ANGSCHT MÉCHT....	8

VIRSCHLÉI ZUM THEMA SCHOUL	10
-----------------------------------	-----------

1. NOHALTEG INFRASTRUKTUREN	10
1.1. ORIGINE VUN DE RESSOURCEN	10
1.2. RESSOURCEN-VERBRAUCH	10
1.3. OFFALL	11
1.4. SCHÜLERTRANSPORT	11
2. NOHALTEG BILDUNG	12
2.1. OPKLÄRUNG AN SENSIBILISIERUNG AN DER SCHOUL	12
2.2. SCHOULMATERIAL: KOPIEN, BICHER AN DIGITALISÉIERUNG	13
3. NOHALTEGT LIEWEN AN DER SCHOUL	14
3.1. RESTAURATIOUN	14
3.2. SCHOULGAART	15
4. CONCLUSIOUN	15
5. HEI E PUER BEISPILLER DÉI AN DE WORKSHOPS ZU DËSEM KAPITEL OPGESCHRIWWE GOUFEN	16

VIRSCHLÉI ZUM THEMA NOHALTEG LIEWEN & EMWELT	20
---	-----------

1. MOBILITÉIT	20
1.1. ËFFENTLECHEN TRANSPORT	20
1.2. PRIVATEN TRANSPORT	20
2. OFFALL	21
2.1. LIEWENSMETTEL – NOHALTEG CONSOMMATIOUN	21
2.2. PLASTIK	22
2.3. MÜLLTRENNUNG	23
2.4. WAASSER	24
3. ENERGIE	24
4. HEI E PUER BEISPILLER DÉI AN DE WORKSHOPS ZU DËSEM KAPITEL OPGESCHRIWWE GOUFEN	25

VIRSCHLÉI ZUM THEMA AGRIKULTUR	28
---------------------------------------	-----------

1. NOHALTEG CONSOMMATIOUN	28
1.1. ËMWELTFRËNDLECH A MËNSCHEFRËNDLECH PRODUKTER MÉI ËNNERSTËTZEN	28
1.2. ERHÉICHT BEWOSSTSINN AN DER CONSOMMATIOUN – SENSIBILISÉIERUNG & INFORMATIOUN	28
2. NOHALTEG PRODUKTIOUN	29
2.1. VERMARKTUNG VU LOKALEN A REGIONALE LIEWENSMËTTTELPRODUITEN	29

2.2. LOKAL PRODUKTION BEI DER POPULATION STÄRKEN	29
2.3. REGELUNG FÜR QUANTITÄT- A PREIS-NORMEN	30
2.4. KLOER TRENNUNG TÄSCHENT KONVENTIONELLER A BIOLOGESCHER LANDWIRTSCHAFT	30
2.5. ALTERNATIVEN AN DER LANDWIRTSCHAFT A REGENERATIV LANDWIRTSCHAFT	30
2.6. FEHLENDE RESPEKT VOR DER NATUR	30
2.7. WICHTIGKEIT VON HANDWERK A LANDWIRTSCHAFT ENNERSTRÄICHEN	31
2.8. DIVERSITÄT OP DE BAUEREBETRIEBER ERWEIDERN	31
3. HEI E PUE BEISPIELER DÉI AN DE WORKSHOPS ZU DËSEM KAPITEL OPGESCHRIWWE GOUFEN	32
 CONCLUSION	 34

Nodeems de 15. Mäerz bal 15.000 Schüler op der Strooss waren, fir fir de Klima ze streiken, an de Premierminister sech dorobberhi mat enger Schülerdelegatioun zesummegeesat huet, hu mir als CNEL véier regional Echange (ClimateXchange) organiséiert, wou och dräi zoustänneg Ministeren (Education, Ëmwelt a Landwirtschaft) vun der Regierung komm sinn, fir nozelauschten. Sou hu mir haaptsächlech déi Theme vun dësen dräi Ministèren, awer net nëmmen, behandelt an ons konkret Iddien a Virschléi zum Ausdrock bruecht. Am Ganzen hate mir méi wéi 500 Schüler, déi deelgeholl hunn an ons hiren Input ginn hunn.

Dëse Rapport ass d'Synthèse vun dësen Rencontren, a mir iwwerreechen en der Regierung den 19.06.2019. Mir erwaarden eis natierlech och eng schnell Reaktioun vun der Regierung, am léifsten nach virum leschte Schouldag.

Fir och an Zukunft ze gesinn, wat ons Regierung da konkret vun onsen Iddien zum Klimaschutz ëmsetzt a wou si mat hirer Aarbecht dru sinn, géinge mir et begrëssen, eis a spëtstens néng Méint erëmzugesinn, also ëm d'Ouschtervakanz 2020.

Natierlech wier mir frou wann déi Léisungen och international gedeelt géingen ginn an duerchgesat ginn.

D'Auteure vun dësem Schlussrapport sinn:

Angèle Barthel, Lycée Josy Barthel Mamer

Anne Breser, Lënster Lycée

Nora Dieschbourg, Lycée Michel Rodange

Félix Laures, Lycée Hubert Clément

Kimon Leners, Lycée Arts et Métiers

Yann Lies, Lycée Classique Echternach

Lex Tosseng, Lycée Classique Diekirch

Max Scheitler, Lycée Bel-Val

Alicia Veiga, Lënster Lycée

Kimon Leners, President vun der CNEL

VIRWUERT

E WUERT ZUM KLIMAWIESSEL

Mat dem Accord vu Paräis gouf decidéiert, datt mer d'Äerderwärmung op 2 respektiv 1,5 Grad Celsius iwwert de pre-industriellen Temperature limitéiere mussen. Mir wëllen dëst Zil onbedéngt erreechen, well et ass ons Zukunft an déi vun onse Kanner, déi hei um Spill steet.

Et ass dofir immens wichteg, eis CO₂-Emissiounen däitlech ze senken, wat nëmme méiglech ass, wa mir se an allen Aspekter vum Liewen adresséieren a reduzéieren.

Mir müssen eis trotzdem och op déi 1,5 Grad global Erwärmung virbereeden a wéi mir ons un déi bevirsteeënd Verännerunge wëllen upassen. Zum Beispill duerch eng méi klimaresistent a responsabel Offall- a Waassergestioun a Landwirtschaft, déi d'Basis vun onser Ernährung an onsem Liewen ass.

Mir wäerten am Duerchschnëtt 80 Joer al ginn, dat ass nach laang, well mir si jo nach jonk. Mir müssen elo dofir suergen, dass eise Planét zu onsem Liewensenn nach bewunnbar a liewenswäert ass, net nëmme fir eis, mee och fir déi Generatiounen no eis.

D'Konsequenze vum Klimawandel si schonn ze spieren a wäerten ouni Agrëffer nach méi uerg ginn. De Mieresniveau wäert méi héich ginn, d'Wieder méi extrem, d'Wüste méi grouss an d'Landwirtschaft beanträchtegt. Et ass och méiglech, dass d'Mieresstréimungen affektéiert ginn. Dëst huet beträchtlech Auswierkungen, net nëmmen op eis Liewensmëttel- a Waasserversuergung an eis Liewensqualitét, mee et wäert och international Konflikter a Migratiounsbewegunge mat sech bréngen. De Klimawandel wäert déi Äermsten an Ufälllegste vun eis am schlëmmsten treffen.

WAT ONS ANGSCHT MÉCHT....

Vill Schüler hunn Angscht virun der Zukunft. Mir hunn Angscht fir ons Kanner, datt si net méi sou eng schéi Welt wéi mir hunn, an an enger schlechter oder souguer net liewenswäerter Welt liewe müssen. Mir hunn Angscht virun extreme Wiederkonditiounen a Stierm a virun dem klammende Mieresspiegel. Mir hunn Angscht viru Mikropartikelen, déi entsti beim Zersetze vum Plastik, well mer se och gläichzäiteg iesse mat dem ganze Fësch, dee mer konsuméieren. Déi wuessend Plastikinselen am Mier zerstëiere wäertvolle Liewensraum an Déieren. Mir hunn Angscht virun dem Ausstierwe vun Déierenarten an der diminuërender Biodiversitéit. Mir hunn Angscht virun der Deforestatioun a Bëschbränn, well mir sinn ons bewusst, datt mir Beem brauchen, fir aus dem CO₂ erëm Sauerstoff ze maachen. Mir hunn Angscht virun der Loftverschmutzung, déi eis den Otem hält an eis Gesondheet nohalteg schiedegt. Mir hunn Angscht, datt mir ons an Zukunft just nach mat Pëlle kënnen ernähren.

Eis gréisst Angscht ass natierlech, dass jidderee weiderhin seng Aen zoumécht an d'Äerderwärmung net als déi Kris gesäit, déi se wierklech ass.

Ze vill Leit setzen sech net mat dësem Thema ausernaner, interesséieren sech net derfir, well se einfach mengen, datt näischt géing geschéien, an dowéinsten halen se sech zeréck.

Mir maachen eis och Suergen, datt déi Léit, déi géint Ëmwelt- a Klimaschutz sinn, well se kuerzfristeg immens vill dobäi gewannen, méi staark sinn ewéi mir.

Dës Fuerderungen, Opriff a Virschléi, déi mir hei presentéieren, solle verhënneren, datt dës Zukunftsängscht zur Realitéit ginn oder dass mir an enger Angschtstarre bleiwen.

Mir wieren ons also heimat géint ongewollt a gewollt Ignoranz an Inaktioun.

VIRSCHLÉI ZUM THEMA SCHOUL

Mir wëlle mam gudde Beispill an der Schoul virgoen a wëllen dofir, datt d'Schoul ons dobäi ënnerstëtzt an och mam gudde Beispill virgeet. Dëst sinn Iddien, déi een dann och sollt generaliséiert op nationalem Niveau ëmsetzen, iwwert d'Schoul eraus an alle Beräicher vum Liewen.

1. NOHALTEG INFRASTRUKTUREN

D'Infrastrukture vun onse Schoule sollten nach méi ëmweltfrëndlech gestallt ginn.

1.1. ORIGINE VUN DE RESSOURCEN

Ons ass wichteg, datt esou vill wéi méiglech ëmweltfrëndlech Quelle benotzt ginn. **Solarzellen** op den Diecher a **Reewaasserreservoir** zielen dowéinst zu eisen Haaptfuerderungen.

Am léifste wéilt mir onse Stroum an Energie an der Schoul selwer kënnen herstellen, an dat och ouni fossil Brennstoffe.

Als weider Fuerderung gouf genannt, dass, wann een en neie Lycée baut, een dann eng zousätzlech Leitung setzt, fir kënnen d'Reewaasser ze benotzen, fir zum Beispill bei der Toilettenspülung.

Zukünftig sollten d'Schoulen an aner Gebaier besser gebaut ginn an et soll een net nëmmen op Quantitéit, mee och op **nohaltig Qualitéit** setzen!

1.2. RESSOURCEN-VERBRAUCH

Genau esou sollen dann och aner méiglech Technologien agesat ginn, fir eng mei ökologesch Schoul ze hunn. Ganz wichteg ass et, datt Schoule méi **effizient** mat de Ressourcen ëmginn, d. h., datt Gebaier anstänneg **isoléiert** ginn, awer och datt **manner** Energie a Waasser am Alldag **verschwent** gëtt.

Et ass ganz kloer, datt mir an eiser Gesellschaft musse méi spuersam ginn. Et ginn haut schonns Technologien, déi ons dobäi kënnen ënnerstëtzen, an dofir fuerdere mir, déi och anzesetzen: Sou kann ee mat **Sensoren** vermeiden, dass e Kruun ze laang leeft, keng Luucht fir näischt un ass a datt Heizunge sënnvoll an optimal hëtzen.

1.3. OFFALL

Natierlech muss eisen **Offall miniméiert, triéiert** an entsuergt ginn.

Fir eisen Offall an der Schoul ze miniméieren, ginn et e puer Méiglechkeeten, op déi meescht gi mir an den nächste Kapiteln an, well ganz vill kann ee scho beim Kaf vu verschiddene Produiten, déi ze vill agepaakt oder aus Plastik sinn, vermeiden.

Leider gétt awer vill ze oft eisen Dreck net richtig getrennt. Esou fuerdere mir eng richtig Trennung vun eise Dreck, déi nëmme méiglech ass, wa mir déi richtig verschidde **Recycling-Poubellen zur Verfügung** hunn, an domadder menge mir méi ewéi just Pabeier, Glas a Plastik. Et ass och **negativ, an all Kllassesall eng Restmüllpoubellen** ze hunn, dofir misst een op geziilte Plazen am Gebai den néidege Choix u Recycling-Poubellen hunn. An natierlech mussen déi dann och duerno richtig entsuergt ginn.

Ons ass et och wichteg, datt e **Kompostsystem** an der Schoul agefouert gétt.

1.4. SCHÜLERTRANSPORT

Vill Schüler bemängelen, dass se en zimlech **laange Wee** zeréckzeleeën hunn, fir an d'Schoul ze kommen, an datt déi aktuell Situatioun mam Transport dëst net verbessert, mee éischer verschlechtert. Ee Punkt, deen och erwänt gouf, ass, dass Schüler zu Stousszäite munchmol léiwer déi ëffentlech Busser amplaz vum Schoultransport huelen an dass dëst deenen anere Leit d'Benotze vum ëffentlechen Transport erschwéiert. Ganz konkret gouf och gesot, dass et u Verbindungen tëschent Rëmeleng-Téiteng an Diddeleng-Lëtzebuerg feelt, an fir z. B. bei Lëtzebuerg-Wuermer den Horaire un Schoulzaiten vum Fieldgen unzepassen well si keen Schülerbus hunn, an fir eben do och méi e grouse Bus anzesetzen. Och am Éislek sinn et oft **laang Bummelfahrten**, fir an d'Schoul ze kommen.

Dëst féiert dann och dozou, dass méi Zäregas-Emissiounen entstinn, allgemeng duerch den Transport, awer och well mer laang ënnerwee sinn oder op den Auto ëmklammen.

Dowéinst fuerdere mir, dass méi **ëmweltfrëndlech Transportgefieler** fir den ëffentlechen Transport benotzt ginn, zum Beispill **elektresch Busser**.

Ausserdeem soll een den **ëffentlechen Transport** méi attraktiv gestalten an de ganze Reseau ajustéieren an **optiméieren**, fir dass méi Leit dann deen Ament den ëffentlechen Transport benotzen amplaz vum hirem Auto.

Et géng natierlech och hëllefen, déi eenzel Schoulsektiounen verdeelt unzebidden, esou erreecht een eng **Dezentraliséierung scho bei der Schouloffer** a Schüler bräichten net esou wäit ze fueren.

Eng aner Iddi, déi opkomm ass, ass déi, datt ee kéint **Vëloen zur Verfügung** stellen, déi mat der Schülerkaart kënne benotzt ginn (nom Prinzip vum Vel'oh), soudass een de Schüler de Choix gétt, wéi se am léifste wëllen d'Streck tëschent doheem an der Schoul zeréckleeën.

2. NOHALTEG BILDUNG

2.1. OPKLÄRUNG AN SENSIBILISIERUNG AN DER SCHOUL

Wat eis beonrouegt ass, dass vill Schüler, mee och Erwuessener, der nämmlechster Meenung sinn, datt et souwisou näischt bréngt, wann se géifen op eng Versammlung goen, wou da verschidde Ministären de Kontakt an den Discours mam Vollek sichen.

Fir d'**Motivatioun** bei de Schüler ze **stärken**, kéint ee jo aktiv an der **Schoul sensibiliséieren** an och **opklären** iwwert de ganze Klimawandel.

Dës Opklärungsstonne kéint een aféieren, an zwar och schonns ab der **Primärschoul** an dëst weiderféieren am **Lycée** an op der **Uni**.

Dëst kéint esouwuel innerhalb wéi ausserhalb vun den normale Schoulstonne stattfannen.

Innerhalb vun de Schoulstonne kéint een d'Matière an de Coursë vun de *Sciences naturelles* oder dem VIESO-Cours, respektiv **queesch duerch all méiglech Fächer**, wéi de Sproochen z. B., integréieren. Dës Opklärung soll awer net nëmmen iwwert Wëssenschaft zum Klimawissel sinn, mee Schüler sollen nach méi iwwert nohaltegt lessen a Konsuméiere léieren an iwwert d'Folge vun hirem Verhalen opgekläert ginn, z. B. wann se hire Knascht net richtig entsuerge oder wann se mam Fliger an d'Vakanz fléien.

D'Iddi ass opkomm, datt d'Proffe mat hire Schüler e puer **Projeten** organiséieren an opstellen an sech regelméisseg mam Thema vum Klimawandel an der Nohaltegkeet beschäftegen, wéi z. B. mam richteger Recyclage vu Glasfläschen. Aner Projeten, déi kéinten ausgeschafft ginn, wiere Projeten zum Thema vun der Äerderwärmung, zum Beispill wou dann déi concernéiert Schüler d'Méiglechkeet kréien, dëst dann och hiren Elteren an allgemeng den Erwuessenen ze presentéieren.

Ausserhalb vun de Schoulstonne kéint een z. B., wéi vun enger Rei Schüler proposéiert, e **Conseil** an all Lycée aféieren, dee sech mam Klimawandel beschäftegt, e sougenannte **Klimaconseil**. Dësen huet als Objektiv, fir d'Schüler ze informéieren an och opzeklären, wat iwwerhaapt de Klimawandel ass a wat d'Folgen an d'Konsequenze vum Klimawandel sinn.

Ausserdeem ass gefuerdert gi vu ville Schüler, fir e **Bitzatelier** anzeféieren, bei deem si wichteg Fäegkeete fir d'Reparatur vun hire Kleeder léieren, wou ee gebrauchte Stoff richtig recycléiert an dann och erëm benotzt, fir Kleeder ze produzéieren zum Beispill.

Zousätzlech verlaange mer, datt e **Kach-(E-)Buch** mat saisonalen a lokale Produkter ausgeschafft gëtt an un d'Schüler verdeelt gëtt.

Et sollt ee **Klassenausfluch** esou organiséieren, datt ee mat der Klass zum Beispill duerch e Bësch wandere geet oder an d'Bierger, wou een dann och nach eppes Interessantes iwwert d'Natur gewuer gëtt a léiert.

En aneren interessante Projet wier eng **Ëmweltretenue**, dëst am Kader vun der Botzretenue.

Et kann ee Kanner also allgemeng méi nohalteg erzéien am Schoulkader an se ermutegen, datt se dëst dann och doheem weiderféieren, zum Beispill datt se hire Knascht richteg entsuerge sollen an net einfach alles op de Buedem oder an d'Waasser geheie sollen.

Des Weidere gouf och vu ville Schüler gefuerdert, dass een eng **Formation continue** fir d'**Proffen** aféiert, fir dass se ëmmer um neieste Stand sinn, grad an de Punkten Ëmwelt a Klimawandel, awer och d'Digitaliséierung, wou se zum Beispill den Ëmgang mat der Technologie kenneléieren.

Folgend Propos ass och nach opkomm, e Concours ze organiséieren, wou deen ëmweltfrëndlechste Lycée aus dem Land geéiert gëtt. Aner Lycéeën sollen awer och d'Méiglechkeet hunn, esou eng **Auszeichnung** ze kréien, wann se gewësse Konditiounen erfëllen an sech Méi ginn.

2.2. SCHOULMATERIAL: KOPIEN, BICHER AN DIGITALISÉIERUNG

Ausserdeem hu mer kloer eraushéieren, datt vill Schüler sech beschwéieren, datt nach ëmmer **vill ze vill Kopien** ausgedeelt ginn, obwuel een dann en i-Pad huet. Dëst gëllt och fir d'Hefter.

D'Léisung zu dësem Problem kéint folgend sinn, dass een eventuell déi sougenannte **Rocket Books** benotze kéint. De Sënn vun dëse **Rocket Books** ass, dass een den Text kéint mat Hëllef vu Waasser ewechmaachen, wann een en net méi brauch. Sou kéint een dann en Heft méi oft benotzen, amplaz dass een et dann an de Schaf stellt oder archivéiert. Wann een natierlech eng Tablett mat Stëft huet, bräicht een net onbedéngt e **Rocket Book**-Heft.

Des Weidere gëtt gefuerdert, dass een am Idealfall guer keng Kopiesblieder méi sollt benotzen. Sollten dann awer Kopië gemaach ginn, da w.e.g. **recto verso an op recycléiertem Pabeier**.

Oft kann een op den **i-Pad** an op de Laptop zeréckgräifen a Kopië komplett vermeiden.

Eppes aneres, wat eis opgefall ass, datt et en enorme Montant vun **ongenotzte Bicher** innerhalb der Klass gëtt. Ausserdeem gi ganz vill Bicher vun de Schüler einfach ewechgehäit, ouni driwwer nozedenken.

D'Thema vum **Booksharing** gouf genannt, datt Schüler sech zu e puer e Buch kënnen deelen.

Zum Thema vun den ongebrauchte Schoulbicher kéint een d'Schüler motivéieren, dass se hir ongenotzte Schoulbicher um **Bichermaart** zur Dispositioun stellen an datt Bicher dann iwwert e puer Schouljore kënnen benotzt ginn.

Och wier et flott, wa **Bicher** einfach **digital** kéinten zur Verfügung gestallt ginn.

Et gouf virgeschloen, déi **digital Klasse weider ausbauen** an ze ënnerstëtzen. Dëst sollt am Kader vun der nohalteger Bildung geschéien, fir datt d'Schüler och léieren, wat et bedeit, eng Tablett ze hunn a mat dëser anstänneg ze schaffen an se ze respektéieren.

3. NOHALTEGT LIEWEN AN DER SCHOUL

3.1. RESTAURATION

Mir fuerderen d'Aféiere vu regelméissegem, strengen, **vegetaresche bzw. fleeschfräien Deeg**, zum Beispill eemol an der Woch, bei deenen een och e Choix huet a weist, wéi gutt dëst lesse ka sinn.

Et sollt een och ënnert anerem vill méi **fairtrade, regional a saisonal Produiten** an de Schoulen ubidden.

Fir de Fall, wou Schüler hiert lesse vun Doheem matbréngen, sollen se och **eng Mikrowell** kënnen benotzen, fir dëst opzewiermen.

Ausserdeem entsti ganz vill Reschter an de Kantinnen, sief et bei der Produktioun oder beim Verdeelen, wou Schüler net hir Portiounen auswiele kënnen. Fir ze vermeiden, dass ze vill **lesse fortgeheit** gëtt, soll een d'Schüler an d'Personal froen, wat se léiwer hunn a **wéi vill si op den Teller wëllen**, an awer och de **Bestellsystem** pushen, wou een sech am Virfeld z. B. iwwert eng **App** muss umellen, fir säi Mëttesessen ze bestellen.

Och si vill **Kantinnen ze kleng** an et feelt u Sätzgeleeënheeten, fir kënnen a Rou ze iessen. Fir et méi kloer ze soen, soll d'Gréisst vun der Kantin proportional zur Unzuel vun de Schüler ugepasst ginn. Dëst géif dann dozou bäidroen, dass méi Schüler sech e richtege Plat aus dem Schoulrestaurant huele wéi e Plat à emporter. Dofir soll een en Ufank maachen, andeems een an de Schoulen de Schüler d'Méiglechkeet gëtt, dass se eng sécher Plaz an der Kantin oder am Restaurant vun der Schoul hunn, firwat net och **flott Terrassen** aféieren?

Dei **onökologesch** an **ongesond Inhalter vun Automate solle verbuede** ginn an aus de Schoule verschwannen, esou sollt och d'**Verpackung** an de Produit analyséiert ginn. Fir keng Plastikfläsche méi ze hunn, proposéiere mir, dass d'Schüler all sollen e **Bidon** kréien. Dëse soll qualitativ héichwäerteg sinn, net datt d'Gedrénks duerno no Metall schmaacht.

Mir wëllen, datt an der Schoul **gratis Waasserspender an aner Gedrénksfontainen** (géint Entgelt) opgestallt ginn, wou mir onse Bidon da kënnen opfëllen.

Zousätzlech soll een an der Kantin **d'lessen nëmmen nach ouni Verpackung** resp. an enger "EcoBox" kréien an et soll **keen Einwegbesteck** méi erlaabt sinn.

Natierlech wiere mir frou, wa mir dëst Material dann och ausserhalb vun der Schoul benotze kéinten.

Wéi schonns ënnert dem Punkt **Offall** erwähnt, wier e **Kompost** anzeféieren, esou ginn d'Reschter och sënnvoll entsuergt a kënnen och duerno weider benotzt ginn, fir ons Planzen ze düngen.

3.2. SCHOULGAART

Mir stellen ëmmer méi fest, dass eis Schoulen ze wéineg **gréng Flächen** hunn. Esou fuerdere mir, dass eis Schoule vill méi gréng ginn a **manner Bëton** hunn, **méi Planze** kréien an an Zukunft och direkt esou designt a gebaut ginn.

Zousätzlech ass ganz oft proposéiert ginn, e **Schoulgaart** anzeféieren, wou d'Schoul kéint mat Schüler saisonal a regional Produite produzéieren an dann och beim Kache benotzen. Esou kréien déi Jonk erëm d'Natur unzepaken an hu méi Freed dodrun. Déi national Landwirtschaft gëtt net genuch an de Schoulen thematiséiert. Net ze vergiessen ass dofir de pädagogesche Wäert vun dëser Moosnam, wou déi Jonk erëm de Besuch zur Natur kréien.

4. CONCLUSIOUN

Am dësem éischten Deel gesäit een, wéi mir eis Schoule scho vill kënne verbessern. Natierlech ass do en Zesummespill vun all de Partenairen an der Gesellschaft wichteg. D'Schoul ass domadder dat perfekt Beispill an eng Inspiratioun fir dat ganz Land (oder souguer méi).

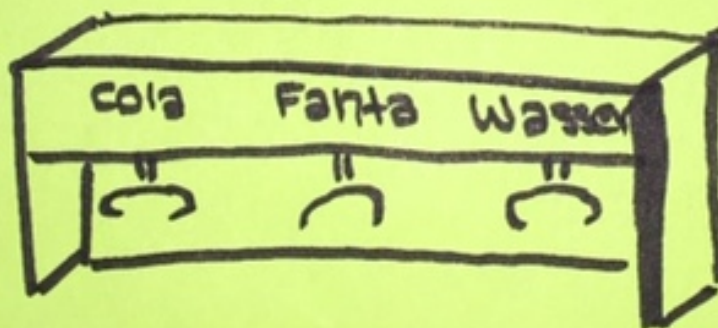
5. HEI E PUER BEISPILLER DÉI AN DE WORKSHOPS ZU DËSEM KAPITEL OPGESCHRIWWE
GOUFEN

Mathe, Chemie, Physik, ^{Big} Spraochen
Sport, Konscht, Geo, Kultur
léieren sech op dëser
Grondlag an enger neier
Sënnhaftegkeet !

Kein Plastik mehr an
den Schulen

- Durch Getränksspenden
ersetzen
- Remverwendbar Flaschen
benutzen
- op Plastik Flaschen
Taxen / Steuern setzen !
(→ wann überhaupt Plastik) °
- op so vill Verpackung wie
möglich verzichten
(och Pabeier oder Kachtroug)

Gedrenks automaat, wou een
mat ~~bidon~~ engem Bidon
deen een an der entré
vun der Cantine heilt
an sech sou sein
Gedrenks huelen kann.
No dem Gebrauch gëtt
en an der Cantine
gespullt an spieder
rem gebraucht.

1. MOBILITÉIT

E groussen Deel vun eisen CO₂-Emissiounen entsteet duerch den **Transport**, mir mussen dëse Volet also onbedéngt adresséieren, fir eis Klimaziler ze erreechen.

Des Weidere benotze mir zum gréissten Deel fossil Brennstoffer, déi net méi laang verfügbar wäerte sinn an déi staark zum Klimawissel bäidroen. Den Transport contribuëiert och maassgeblech bei der Loftverschmutzung. Et ass elo héich Zäit, eis ëmzestellen.

1.1. ËFFENTLECHEN TRANSPORT

An de ClimateXchange-Workshops ass kloer zum Ausdrock komm, datt et vill **Onzefriddenheet** mat dem **aktuellen ëffentlechen Transport** gëtt: net séier genuch, onpünktlech oder einfach net do, wou a wann een e brauch, sinn déi Haaptargumenter, déi ëmmer erëmkommen.

Dofir misst een den ëffentlechen Transport nach eng Kéier iwwerdenken, zemools a **klengen Dierfer**, wou net oft e Bus fiert. An dësem Zäitalter sinn d'Analys an d'Sammele vun Date méi einfach ewéi jee, also misst et méiglech sinn, **d'Bus- an Zuchnetz** genau esou ze veränneren an ze **optimiséieren**, wéi et elo gebraucht gëtt. Spezifesch Ufroen dofir wäeren dann, dass een d'Gréisst vun de Busser an d'Frequenz méi upasst.

Ausserdeem ginn och nach fir den allgemengen Transport ze vill fossil Brennstoffer benotzt, wouduerch vill CO₂ entsteet. Dofir wëlle mir, dass den **elektreschen ëffentlechen Transport** wieder ausgebaut gëtt, fir CO₂-Emissiounen ze vermeiden.

Et gouf och net nëmmen iwwert déi aldeeglech Strecken diskutéiert, mee och iwwert Reesen. Mir wëllen **nohalteg Reesen**; et ass awer leider esou, datt a ville Fäll de Fliger méi attraktiv wéi den Zuch ass (Generatioun Easy Jet). Mir wëllen dofir, datt eng **Kerosinsteier** duerchgesat gëtt. Esou eng Steuer géif derzou bäidroen, datt privat Leit sech zweemol iwwerleeën, fir mam Fliger an d'Vakanz ze fléien, wann et oft guer net néideg ass a wou se kéinten den Zuch amplaz huelen. Dofir muss awer och **d'Offer fir den Zuch** méi attraktiv sinn. Besonnesch gëllt dëst awer fir Geschäftsreesen. Fir **d'Laangstrecken-Mobilitéit** ze verbesseren an interessant Alternativen zu de Flich unzebidden, wëlle mir och, datt méi **Nuetszich** fueren.

1.2. PRIVATEN TRANSPORT

Besonnesch an der Stad, an a Richtung Stad, si vill ze vill Autoen ënnerwee (Stau), vill dovunner och mat nëmmen engem Occupant.

Fir manner voll Stroossen an e bessere Floss vum Verkéier ze kréien, kéint een z. B.:

1. d'Stad oder Deeler vun der Stad (wéi de Kierchbierg) **autofräi** maachen, esou wéi dat an anere grouse Stied schonns de Fall ass;
2. **méi Sammelplazen (P&R)** fir d'Autoe maachen, fir vun do aus mam Bus, Vëlo, Tram oder zu Fouss an d'Stad ze kommen;
3. **d'Zuel vu Parkplazen direkt bei den Aarbechtsplaze** reduzéieren, fir de **Carpooling** an den ëffentlechen Transport ze encouragéieren;
4. eng speziell **Carpoolingspur** (ähnlech wéi eng Busspur) aféieren, fir de Problem vun eidelen Autoen ze léisen. Dës kéint ee kontrolléieren, fir d'Leit unzereegen, zu méi an engem Auto ze fueren;
5. e Gesetz maachen, dat Familljen encouragéiert, **manner Autoen** ze besëtzen/benotzen.

Ausserdeem sollt ee **Vëlosweeër** vill méi **ausbauen** an och **méi sécher** maachen, dat heescht méi vun der Autospur trennen a méi visibel maachen.

Et ass eis wichteg, ons vun de fossille Brennstoffer ofzewenden, besonnesch vum Diesel. Dofir ass eng weider vill gefrote Propos fir manner CO₂-Verbrauch, fir **Elektroautoe** weider ze promovéieren, fir esou d'Loftverschmutzung an de Kaméidi staark ze reduzéieren.

Fir d'Elektroautoe méi beléift ze maachen, kéint een de **Parking fir Elektroautoe gratis** maachen. An de Réseau vun den **Opluedstatiounen** massiv **ausbauen**. E Virschlag ass och, Autoe mat **Waasserstoff-Antrieb** weider ze ënnerstëtzen oder Autoe mat CO₂-Antrieb ze kreéieren. Weiderhi gouf och d'Iddi lancéiert, fir biodegradabel Pneuen anzeféieren.

2. OFFALL

Et gett leider oft méi wäert op Quantitéit ewéi Qualitéit gesat, dat huet leider Onmengen un Offall an Verschwendung als Konsequenz. Eisen **immensen Offalloutput** weist op iwerméissegem Konsum hinn an dréit net nemmen zur Umweltverschmutzung mais och zur Klimakris bäi.

2.1. LIEWENSMETTEL – NOHALTEG CONSOMMATION

Hautdesdaags gi vill ze vill **Liewensmëttel verschwent**.

Oft si se nach brauchbar a bräichten net ewechgeheite ze ginn. Fir d'Ewechgeheite vun nach gudden Produiten ze vermeiden, déi geschwënn oflafen, soll dofir eng Regelung agefouert ginn, déi virschreift, dass **Produiten, déi kuerz virum Oflafe sinn**, vun de Geschäfte kloer markéiert an d'Präisser fir dës Produiten erofgesat mussen ginn. Oder se solle carrement verschenkt ginn u Leit am Besoin. A Geschäfte, déi dës Regelung net befollegen wëllen, mussen mat seriöser Konsequenz rechnen.

Mir fuerderen, datt **Liewensmëttel nëmmen nach op Nofro**, z. B. un enger Téik, verkaf ginn an net Quantitéite schonns virverpaakt sinn. Sou kann de Consommateur genau déi Quantitéit akafen, déi en och wierklech brauch, a muss dat, wat ze vill ass, duerno net fortgeheien. Domat wiere fäerdeg ofgepaakte Produiten an de Barquettes am Supermarché iwwerflësseg an et géif manner bis guer keng Verschwendung ginn.

Norme beim **Ausgesi vu Produiten** iwwerdenken: Fir d'Veschwendung vu Liewensmëttel drastesch ze reduzéieren, schloe mir vir, Norme beim Ausgesi vun Uebst a Geméis ze iwwerdenken oder ganz ze verbidden. Op déi Aart a Weis géif een op Dauer eng enorm Quantitéit u Liewensmëttel, déi soss géifen ewechgehait ginn, verkafe kënnen. Oder als eng aner Alternativ kéint een déi Liewensmëttel, déi ze vill vun de momentanen Normen ofwäichen, zu engem reduzéierte Präis ubidden, fir all Form vu Verschwendung ze vermeiden.

Mir ënnerstëtzen och Initiativen, fir a Restauranten den Offall ze vermeiden, wéi z. B. lessensreschter an der EcoBox als **Doggybag** mat heem ze ginn.

Ausserdeem wëlle mer, datt een an all Restaurant a Café ka **gratis Krunnewaasser** bestellen.

Eng weider Measure ass d'Opstelle vu méi **Drénkwaasser-Fontainen op ëffentleche** Plazen.

2.2. PLASTIK

Plastikverpackunge sinn e grouse Problem, well esou zimlech alles a Plastik agepaakt gëtt, esouguer Saachen, déi iwwerhaupt net misste verpaakt ginn (wéi frëscht Uebst a Geméis) oder Saachen, déi een nëmme **minimal** misst **verpaken**, ginn onnéideg mat ville Schichte Plastik verpaakt (Suremballage).

Allgemeng ass eist Zil, de Verpackungs- a Plastiksoffall ferm ze reduzéieren. Mir ënnerstëtzen dowéinst **verpackungsfräi Geschäfte**.

Mir fuerderen d'Aféierung vun erhéichten Taxen op vu wäit hier importéierte Produiten an d'Lëtzebuerger Land: Dobäi denke mir ënner anerem un eng **CO₂-Steier**. Dës Steier géif Produiten, déi vu wäit hier kommen, méi deier maachen.

Eng aner Iddi wier eng **Steier op exzessiven Offall**. Domat géife Produite mat iwwerméisseg vill oder onnéideg vill Emballage méi deier ginn. Soumat géife lokal Produiten esouwéi Produiten ouni oder mat wéineg Emballage bezéiungsweis Conditionnement promovéiert ginn.

Soumat dierfte **Liewensmëttel**, déi vun Natur aus eng schützend Haut bzw. Schuel (zum Beispill Banannen, Orangen, Äppel, ...) hunn, **net zousätzlech verpaakt ginn**, et kann een se jo och doheem wäschen.

Ausserdeem sollte mam neie Verbuuet vun de gratis Plastikstuten och déi dënn **Tuten am Uebst- a Geméisrayon verbuede** ginn, oder **Plastikstuten a Geschäfte esouguer ganz verbuede** ginn, also dass se guer net méi verkaf dierfe ginn.

Des Weidere géife mir d’Förderung vu **Lasere**n begreissen, déi de Barcode op d’Uebst oder Geméis brennen. Sou géif d’Etikett iwwerflësseg gemaach ginn.

Mir géingen eis och driwwer freeën, wann een a méi Geschäfte Wueren erëm un **enger Téik oder en vrac** kréit, respektiv **erëm-benotzbar Verpackunge** géing notzen. Dës Propositione solle selbstverständlech an den Hygiènesbestëmmunge leien.

Et ass och wichteg, op méi Plazen a fir méi Materialer e **Pfandsystem** anzeféieren; mir wëllen, datt déi omnipräsent Eeweg-Plastiksfläsch ersat gëtt duerch Mehrweg-Glasfläschen.

D’Verdeeel vu **Plastikwerbegeschenker** soll och **verbuede** ginn.

E méi spezifesch Wonsch ass och, eng Campagne fir **erëm-verwendbar Menstruationsproduiten**, déi oft inaccessible schéngen, soudass net all Mount enorm Quantitéite vun Hygiènesoffäll ufalen.

2.3. MÜLLTRENNUNG

Mat Bedauern hu mir héieren, dass et nach Plazen hei am Land gëtt, wou weider keng Mülltrennung gemaach gëtt oder wou déi verschidden Dreckskeeschten herno zesummegeeschott ginn.

Mir sinn enttäuscht, datt a munche Gemengen d’**Recyclingcenteren** zu onméiglechen Zäiten op sinn, an och op verschidde Plazen nëmmen eng kleng Selektioun vu Saache kënnen unhuelen. Dëst verlaangt no Verbesserungen: **besser Öffnungszäiten a méi eng komplett Offer!**

Mir fannen et schued, dass déi **verschidde Plastiken** (PP; PET etc.) net och direkt doheem beim Konsument **getrennt** ginn an dass d’Bevëlkerung allgemeng net genuch iwwert déi verschidden Zorte vu Plastiken **informéiert** ass.

Fir Offall an der Natur ze vermeiden, verlaange mir, datt **d’Gesetz géint de Littering applizéiert** gëtt an datt Leit, déi Knascht an d’Natur geheien, bestrooft ginn.

Mir erwaarden och méi **Recyclings-Dreckskeeschten an Äschebecheren** op Spadséierweeër a viru Gebaier oder mindestens Schëlde, fir d’Leit un d’Gesetzeslag ze erënneren an hinne vläicht och ze soen, wéi wäit déi nächst Dreckskeesch ass.

Mir wëllen och, dass méi oft **ëffentlech Botzaktiounen**, esouwuel an der Stad wéi och an anere Gemengen, fir Fräiwëlleger organiséiert ginn; se sinn e wonnerbare Wee, fir d’Leit zesummenzebréngen a weider ze sensibiliséieren.

2.4. WAASSER

D'Waasser gëtt net nëmmen duerch eise sichtbaren Offall verschmotzt, mee och duerch **Mikroplastik**, deen deelweis duerch d'Degradatioun vu Plastik entsteet oder direkt ënnert dëser Form an d'Waasser kënnt (z. B. duerch eis Kosmetikprodukter). Mir fuerderen dowéinst e **Verbuert** vun alle Forme vu Mikro- an Nanoplastik, notamment deenen, déi an de Kosmetiks- an Hygiènesprodukter dra sinn.

Mir géingen ons och iwwert eng finanziell Ënnerstëtzung vun **Ofwaasser-Recyclagesystemen** (z. B. Duschwaasser fir d'Toilettenspülung) am Haushalt freeën, fir esou méi Leit ze encouragéieren, doheem ëmzebauen a méi nohalteg ze liewen. An dësem Kontext sollen d'Leit weider ënnerstëtzt ginn, fir méi **Reewaasser** ze recuperéieren an ze notzen, a **Subventionen** agefouert ginn, fir **Growaassernotzung** ze fërderen.

3. ENERGIE

Eise gréisste Problem am Beräich Energie ass eis Notzung vu fossillen Energien, déi net nëmmen net erneierbar sinn, mee och duerch CO₂-Emissiounen zur Klimakris bäidroen. Mir bedauern och, datt eise Stroum zum groussen Deel net nohalteg ass an zum Deel aus Atomkraaft kënnt, déi zwar keng klimadreiwend Emissiounen huet, mee grouss a laangfristeg Risiken duerch de radioaktiven Offall mat sech bréngt.

Onse grouss Wonsch ass, datt ons Gesellschaft op **100 % erneierbaren Energië** funktionéiert. Mir fuerderen, datt wierklech op dëst Zil higeschafft gëtt. Mir mussen onbedéngt onse Stroum komplett aus **Solarenergie, Waasser- a Wandkraaft** herstellen, an och privat Initiative fir nohalteg Stroumproduktioun ënnerstëtzen, wéi z. B. eng **Gemeinschaftseolienne** an aner **Stroumkooperativen**.

Et gëtt nach **vill Espace op grouss Gebaier**, fir Solarzellen drop ze placéieren: Dësen Espace soll genotzt ginn.

Mir schloen och vir, den organeschen Offall energetesch ze notzen, z. B. duerch méi **Biogasanlagen**.

Mir fuerderen och d'Ënnerstëtzung fir d'Entwécklung vu **bessere Späichertechnologien**. Mir setzen och op Waasserstoff als Späichermedium fir Energie.

Niddreg-Energie-Haiser sinn eng positiv Entwécklung, mee mir proposéieren och, datt méi **intelligent Heizungssystemer an ale Gebaier** agesat ginn.

Mir fuerderen och, dass Stroossen a besonnesch ëffentlech Gebaier oder Geschäfte **net méi 24/7 beliicht** sinn. Mir begreifen de Remplacement vun ale Stroosseluuchten duerch **méi spuersam LED-Alternativen**.

4. HEI E PUER BEISPILLER DÉI AN DE WORKSHOPS ZU DËSEM KAPITEL OPGESCHRIWWE
GOUFEN

Plastikfrei (Nudeln, Reis, ...)
am Supermarcher + mat
Woo + person dei ofweít
(mei Opmerkzanket + Vertrauen)

Gemeis offall am Supermarcher
well et net sov schein as
→ 50% op des (z.B. ~~verschrump~~
verschrumpelt Paprika)

Production

De bouteilles en:

En bois

En metal

En matiere organique

~~PLASTIQUE~~

Transportminister:

→ Öffentlichen transport deen
funktioniert (CFL) !

→ Kommunikation (Mobilität.lu an CFL.lu)

→ Timemanagement

Bequemlechteet ~~9~~
bekämpfen, wéi?

De Choix limitéieren!

1. NOHALTEG CONSOMMATIOUN

1.1. ËMWELTFRÉNDLECH A MËNSCHEFRÉNDLECH PRODUKTER MÉI ËNNERSTËTZEN

Lokal, regional, saisonal, bio a fairtrade Produiten an der Populatioun solle méi attraktiv gemaach, méi gefördert an ënnerstëtzt ginn. Dat wëlle mer duerch folgend Punkte méiglech maachen.

Ausserdeem sollen dës Produite fir jidderee **sozial accessibel a bezuelbar** sinn. Dës kéint duerch eng generell staatlech Ënnerstëtzung erméiglecht ginn, grad fir Familljen, déi net sou e grouse Pouvoir d'achat hunn.

1.2. ERHÉICHT BEWOSSTSINN AN DER CONSOMMATIOUN – SENSIBILISÉIERUNG & INFORMATIOUN

Zousätzlech hale mir weider d'Sensibiliséierung fir eng méi ëmweltbewusst Consommatioun a Produktioun op **ëffentlechen Evenementer** respektiv duerch **Konferenze** fir hëllefträich. Dës Evenementer kënnen duerch d'Präsenz vun enger Autoritéit (Ministeren, Experten, ...) u Seriositéit an un Interessi gewannen.

Allgemeng fuerdere mer eng **kloer Regelung am Label-Dschungel**, wou ee momentan kaum nach den Duerchbléck huet.

Des Weidere fuerdere mir, dass **d'Konditiounen**, ënnert deenen de Produit hiergestallt gouf, fir de Consommateur verständlech op dem Produit selwer gekennzeechent ginn, an datt weider Informatiounen obligatoresch gemaach ginn. **Informatioun** wéi z. B. wéi vill Kilometeren de Produit hannert sech huet, fir bis bei de Verbraucher ze kommen, awer och ewéi **positiv** e Betrib schafft oder leider heiansdo och wéi **negativ** eng Produktioun ka sinn.

Mir fuerderen awer och, fir méi Sensibiliséierung vum Impact, dee Konsumverhalten op d'Ëmwelt huet, virun allem beim Plastik. Fir dës ze erreechen, fuerdere mir d'Erstelle vun Hiwäisschëlde an de Geschäfte oder direkt op de Produkter. Op dësen Hiwäisschëlde sollen Informatiounen ofgebilt sinn, déi weisen, wéi en Impact eist Konsumverhalten op d'Ëmwelt huet. Konkret heescht dat, dass dem Konsument visuell d'Konditiounen an d'Konsequenze vum Konsumverhalten (z. B. d'Konsequenz vun dem exzessive Plastikdreck, dee fréier oder spéider am Mier lant, oder wéi et an engem Mastbetrib ausgesäit) gewise ginn. Dann huet de Konsument selwer de Choix, ob en eppes u sengem eegene Verhalten an senger eegener Consommatioun änneren wëll oder net. Biller sinn hefir vu Virdeel, well se soen oft méi aus wéi grouss Texter a si méi liicht verständlech. Dës gëtt et jo och bei den Zigaretten, an

do hunn se jo och e positiven Effekt, zënter datt Warn-/Ofschreckbiller op Zigaretteverpackungen ofgebilt ginn¹.

Mir betounen, datt dës Warnbiller zur positiver Ofschreckung dengen. Mir wëllen net bestëmmte Produiten schlecht duerstellen, mee nëmmen dem Konsument Realitéit méi no bréngen, tëschent bëlleg Produkter aus Massendéierenhaltung a qualitativen an ethesch korrekte lokale Produkter. Bei dësem Punkt leeë mir den Accent besonnesch op Déiereproduiten, wou een noverfollege kënn soll, ënnert wéi enge Konditiounen dës Déiere gelieft hunn.

Et ass eis wichteg, dass de Consommateur d'Méiglechkeet huet, säi Produit ganz einfach **zeréckverfollegen** ze kënnen. Dëst kéint een duerch e **staatlechen Internetsite** via eng **App** méiglech maachen. D'Originne vum Produit wieren dann a Form vun engem Bar- oder QR-Code gekennzeechent.

2. NOHALTEG PRODUKTION

2.1. VERMARKTUNG VU LOKALEN A REGIONALE LIEWENSMËTTELPRODUITEN

Lokal a regional Produzente mussen hir Produkte besser u lokal a regional Konsumente verkafe kënnen. Dëst kéint duerch méi **Mäert a Foiren**, op deenen exklusiv lokal a regional Produzente vertruede sinn, erreecht ginn. Mir proposéieren dofir, z. B. esou e Maart an all Regioun vum Lëtzebuerger Land (Norden, Osten, Zentrum a Süden) **eemol d'Woch** ze organiséieren.

2.2. LOKAL PRODUKTION BEI DER POPULATION STÄERKEN

Fir d'Produktion am lokale Beräich ze promovéieren, fuerdere mir op Gemengenniveau, datt **ëffentlech Gäert, Zären oder Bongerten** zur Verfügung gestallt ginn. Heimat géif de Bierger, dee keen eegene Gaart huet, d'Méiglechkeet gebuede kréien, säin eegent Geméis an Uebst selwer ubauen ze kënnen an esou den Eegenubau ze encouragéieren. Des Weidere géif aktiv Handaarbecht méi attraktiv gemaach ginn. Déi genannte Gemeinschaftsgäert, Gemeinschaftszären oder Gemeinschaftsbongerte géifen de Kanner an Erwuessenen d'Méiglechkeet ginn erauszefannen, wéi dat regionaltypescht Uebst a Geméis wiisst a wou et hierkënnt. A Kombinatioun mat engem Besuch bei engem Bauerebetrib mat Notzdéiere géif sech eng pedagogesch wäertvoll Initiativ bilden.

¹ (<https://www.bundestag.de/resource/blob/511122/8ae51b807ef2d0ebd58e4f4747c4bee7/wd-5-024-17-pdf-data.pdf>)

2.3. REGELUNG FÜR QUANTITÄT- A PREIS-NORMEN

Et müsse mei **fair Regelung** für grouss Liewensmittelhändler ginn. Mat dem Ziel, dass **kleng Produzenten**, déi eventuell awer mei ëmweltfrëndlech Produkte produzéieren, net benodelegt gi par rapport zu grouss Produzenten, well dës de Liewensmittelhändler einfach mei grouss Quantitéiten zu mei gönschtege Preisser verkafe kënnen.

2.4. KLOER TRENNUNG TÛSCHENT KONVENTIONELLER A BIOLOGESCHER LANDWIRTSCHAFT

Duerch de Wuesstem u biologesche landwirtschaftleche Betriber ass et net auszuschléissen, datt biologesch Terrainen an direkter Ëmgéigend vu konventionellen Terraine leien. Heiduerch kënt et dozou, datt potenziell Pestiziden, déi op de konventionellen Terraine benotzt ginn, op de biologeschen Terrain duerch z. B. de Wind oder de Reie kommen. Als Konsequenz kënnen Produzenten, déi op dësem Terrain ugebaut ginn, net mei als Bio verkaaft ginn. Dowéinst fuerdere mir kloer Regelungen, wat **d'Distanzen tëschent de konventionellen a biologeschen Terraine** betrëfft.

2.5. ALTERNATIVEN AN DER LANDWIRTSCHAFT A REGENERATIV LANDWIRTSCHAFT

Et müsse weider **Alternativen zu der Bio- an der konventioneller Landwirtschaft** fonnt ginn, well dës zwou Formen vun der Landwirtschaft net déi eenzeg sinn. Alternative kann een duerch **Fuerschung an der Landwirtschaft** schafen, mee awer och mat Eechgë mat anere Länner. E Beispill für eng alternativ Landwirtschaft wier déi vun der natierlecher Schädlingsbekämpfung mat **natierleche Friessfeinde** vu Schädlingen.

Mir hunn d'Iddi vun enger **regenerativer Landwirtschaft**, enger zukunftsfaeger Landwirtschaft, déi d'Fäegkeet huet, Humus opzebauen. Den Humus besteet haaptsächlech aus Kuelestoff, deen dann aus der Loft an de Buedem géng gezu ginn. De Prinzip ass, de Buedem mei fruchtbar ze maachen. Esou kéinten och op momentan onbestellbare Felder nees Planze wuessen. Ausserdeem géifen an engem Buedem, deen ëmmer fruchtbar ass, Planzen déif Wuerzele schloen, bei staarken Nidderschläi géng de Buedem d'Waasser ophuelen an Naturkatastrophe, wéi am Mëllerdall ufangs 2019, kéinte besser vun der Natur an der Landwirtschaft verkraft ginn.

2.6. FEHLENDE RESPEKT FÜR DIE NATUR

An eiser Gesellschaft muss de **Wäert vun der Natur** vill mei thematiséiert ginn. Den Afloss, deen d'Natur/d'Ëmwelt op eist Liewen am Alldag huet, muss enger Majoritéit vu Leit am Land erëm bewosst ginn. **De Mensch steet net iwwert der Natur, mee ass en Deel vum groussen Ganzen**. De Mensch ass en Déier aus der Natur – alles, wat de Mensch weess, kënt vu Beobachtungen vun der Natur a virun allem

seng Nahrung kënnt och quasi ganz aus der Natur. De Mënsch däerf op kee Fall vergiessen, wou en hierkënnt a wou e leeft. Fir datt de Mënsch dëst net vergësst, zemools zu Lëtzebuerg, muss d'Natur méi an den Alldag agebaut ginn duerch d'Kreatioun vu **méi grénge Zonen**, déi am direkte Kontakt mat dem Mënsch sinn, z. B. duerch Parken, wou Beem a Planze wuesse kënnen, déi zu Lëtzebuerg doheem sinn.

2.7. WICHTEGKEET VUN HANDWIERK A LANDWIRTSCHAFT ËNNERSTRÄICHEN

Mir géifen et fir eng gutt Iddi halen, duerch Campagnen oder Evenementer **d'Wichtigkeet vu lokalen Handwierker a Baueren** an der Populatioun ze ënnersträichen. Dës Campagnë kéint een notamment duerch Sensibiliséierungslabele verstärken/realiséieren. D'Landwirtschaft ass vu besonnescher Wichtigkeet op enger nationaler Ebene, well Lëtzebuerg kann sech zwar net selwer ernähren duerch seng eege Landwirtschaft, wat awer net heescht, dass een se komplett vernoléisseggen däerf. Et ass just vu Virdeel, wann e Land sech och minimal vun senger eegener Landwirtschaft a vun sengem eegenen Ubau ernähre kann.

2.8. DIVERSITÉIT OP DE BAUEREBETRIBER ERWEIDEREN

Fir **d'Diversitéit an de Bauerebetriber** ze erhéijen an domat d'Lëtzebuerger Landwirtschaft méi divers ze maachen, schloe mir **staatlech Ënnerstëtzung** vir fir déi Baueren, déi hir Betriber ausbaue wëllen, respektiv fir déi, déi nei dozoukommen, fir méi Diversitéit ubidden ze kënnen. Esou kann e Bauerebetrib z. B. niewent der Fleeschproduktioun och nach eventuell z. B. Geméis oder Uebst ubauen an sech och esou virun eventuelle Krisen ofsécheren.

Lokal, Saisonal
biologesch
produzéieren.

Solidaresch
Landwirtschaft
stäerken.

Protect the BEES !

CONCLUSIOUN

Als Gesellschaft, an där all Mënsch vum Klimawandel betraff ass, muss een dëse Liewensbedrohleche Problem zesummen ugoen.

Mir wëssen, datt mir alleguerten zu där Welt, déi mir an Zukunft wëllen, onst musse bäidroen, an dofir och nohalteg liewe sollen. Dofir fänkt een als alleréischts bei sech an sengem eegene Liewensstil un, andeems ee méi bewosst consomméiert a leeft. A jiddweree muss eppes ënnerhuelen, fir datt mer zesumme klimabewosst kënnen liewen.

Nohalteg a klimafrëndlech Schoule sinn ons wichteg, awer net nëmmen – am ganze Land muss ëmgeduecht ginn. An dofir ass en Zesummespill vun de verschiddenen Acteuren hei noutwendeg: also tëschent de Schüler, Proffen, Direktiounen an der Politik, awer och mat der Industrie an de Bierger a Konsumente vun all Alter! Nëmmen esou en Zesummespill suergt fir e richteg gutt klimabewosst Ëmfeld. Just esou kënnen eventuell Folgen oder Konsequenzen, déi e Klimawandel vun engem däraartegen Ausmooss huet, gemildert oder eliminéiert ginn.

Mir weisen awer dorop hin, an dëst kann een net ze vill betounen, dass d'Responsabilitéit fir d'Klimakris a fir d'Géigemesuren net eleng op dem Schüler, dem Bierger an dem Konsument seng Schëllere soll geluecht ginn. Dowéinst mussen de Staat an d'Regierung och agräifen, fir klima- an ëmweltschiedlech Handlungen ze decouragéieren, ze verbidden, respektiv ze bestrofen, a positiv Géigemesuren ze encouragéieren, bezéiungsweis ze imposéieren.

An Zäiten, wou vill Leit hei zu Lëtzebuerg net méi schaffen, fir eppes ze bewierken, mee just fir zu Lëtzebuerg finanziell existéieren ze kënnen, ass de Klimawandel och vläicht eng Chance, fir ons Valeure fundamental ze iwwerdenken an eiser Gesellschaft nees e gemeinsamt nohaltegt Zil ze ginn.

“An Zäiten, wou vill Leit hei zu Lëtzebuerg net méi schaffen, fir eppes ze bewierken, mee just fir zu Lëtzebuerg finanziell existéieren ze kënnen, ass de Klimawandel och vläicht eng Chance, fir ons Valeure fundamental ze iwwerdenken an eiser Gesellschaft nees e gemeinsam nohaltegt Zil ze ginn.”

CNEL, climateXchange - Schlussrapport vun den regionalen Echangingen, 2019

"The climate crisis has already been solved. We already have all the facts and solutions. All we have to do is to wake up and change."

Greta Thunberg, TEDx Stockholm

Conférence Nationale des Élèves du Luxembourg

cnel@cgjl.lu

Tel.: +352 40 60 90 333

GSM: +352 691 94 46 81

87, route de Thionville
2611 Luxembourg

www.cnel.lu

Luxembourg, le 7 juillet 2018

Résolution sur la qualité de vie au Luxembourg

Commission éducation et environnement

D’après une étude annuelle du conseil MERCER en date du 20 mars 2018, la ville de Luxembourg devient 18e sur 231 villes analysées dans la catégorie relative à la qualité de vie¹.

Toutefois, la nouvelle signature commune du pays, composée du symbole X, du mot « Luxembourg » et de l’invitation « *Let’s make it happen* », incite au développement de projets avec le pays, en tant que citoyen, dans le but d’aller plus loin, ensemble².

Or, quelle que soit la classification de la ville de Luxembourg, la commission éducation et environnement est d’avis de dire que le pays devrait toujours « viser les étoiles ». Alors qu’un idéal n’est par définition qu’un concept imaginé, perçu comme parfait mais qui ne deviendra probablement jamais une réalité, nous pensons donc qu’ensemble, « *we can make it happen* ».

La commission éducation et environnement,

1. Remarquant avec regret l’insatisfaction publique en matière de transports en commun, principalement due au retard des autobus ou encore des trains, même en cas de trajets de courte durée, nous observons que ce phénomène contribue à la création d’embouteillages considérables et conséquents, aux heures de pointes notamment, et que, de ce fait, les nombreuses voitures saturant la capacité de Luxembourg-ville génèrent une importante quantité de gaz à effet de serre³, surtout en ville ;

¹ https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites.gouv_odc%2Bfr%2Bactualites%2Bmes-actualites%2B20141%2B2017-03-14-mercier-qol-2017.html

² <http://www.inspiringluxembourg.public.lu/fr/outils/signature-logo/index.html>

³ <http://5minutes.rtl.lu/grande-region/laune/1184451.html>

2. Inquiétée par le fait qu'au 1er janvier 2017, il y avait 390 935 automobiles⁴ pour environ 602 005 habitants alors qu'en 2018⁵, le Luxembourg compte presque autant d'automobiles que d'habitants sans même compter le flux quotidien de véhicules des frontaliers ;
3. Tout à fait consciente que l'activité physique joue un rôle prépondérant pour la santé ; qu'il existe toutefois un manque de pistes cyclables non seulement en ville, mais également dans les banlieues de Luxembourg, alors que de telles pistes cyclables pourraient contribuer à une meilleure sécurité⁶⁷ ;
4. Sachant qu'il existe une incertitude sur la disponibilité des « *food trucks* » et constatant qu'un pays aussi multiculturel que le Luxembourg serait plutôt favorable à une diversification culinaire et culturelle, il serait agréable de proposer aux habitants ainsi qu'aux touristes, un choix alimentaire plus large ;
5. Alarmée par la consommation massive de plastiques et d'ordures en général, sans élimination effective ;
6. Profondément troublée par un ramassage des déchets insuffisamment triés ainsi qu'un recyclage lacunaire au sein des établissements scolaires ou en ville ;
7. Affirmant que certains restaurants refusent d'offrir des carafes d'eau et semblent donc ignorer que l'accès à l'eau potable reste un droit fondamental ;
8. Observant qu'il est difficile d'accéder aux informations sur les événements culturels se trouvant aux alentours de la ville sans l'équivalent d'un « City Magazine » :

le Parlement des Jeunes,

- **en matière de trafic :**
- A. Suggère que la Chambre des Députés s'inspire des efforts consentis en France pour diminuer la pollution dans sa capitale, Paris, en favorisant l'idée des pastilles « Crit'Air » déployées au niveau national dans les véhicules. Ces vignettes sont en fait des certificats actuellement répartis en 5 catégories, chacune d'elle correspondant à un niveau d'émission de polluants,

⁴ p.34 <http://www.statistiques.public.lu/catalogue-publications/luxembourg-en-chiffres/2017/luxembourg-zahlen.pdf>

⁵ <http://www.luxembourg.public.lu/de/actualites/2018/04/24-population/index.html>

⁶ <http://www.pch.public.lu/fr/pistes-cyclables/index.html>

⁷ <http://www.lequotidien.lu/luxembourg/pas-assez-de-pistes-pour-aller-travailler-en-velo-au-luxembourg/>

permettant de la sorte à la ville de Paris de réserver certaines places de stationnement aux véhicules les moins polluants ;

- B. Insiste davantage sur l'interdiction progressive des véhicules diesel ainsi que sur le remplacement des autobus actuels par des bus électriques et hybrides produisant de toute manière de faibles émissions ;
- C. Exprime son espoir d'extension et d'amélioration constante du réseau de transports publics « *Mobilité* » ;
- D. Encourage et félicite l'initiative du « *Carsharing* »⁸ ;
- E. Espère davantage avoir recours au cyclisme et félicite l'initiative « *Mam Vëlo op d'Schaff* »⁹ ;
- F. Demande la mise en place d'un abribus à chaque arrêt de bus non-provisoire afin de rendre l'attente des voyageurs plus agréable ;

○ **en matière de culture**

- G. Invite le service des sports à organiser des activités et workshops sur la « *Kinnekswiss* »¹⁰ ;
- H. Exprime l'espoir que la ville de Luxembourg puisse donner davantage l'occasion aux musiciens de jouer librement dans des espaces publics, comme dans la Grand-Rue ou sur la Place d'Armes ;
- I. Encourage l'installation de plusieurs machines « *outdoor fitness* » dans la ville de Luxembourg¹¹ ;
- J. Incite à l'obligation pour les restaurateurs d'offrir une carafe d'eau potable sur simple demande en respectant ainsi le droit de l'homme d'avoir accès gratuitement à de l'eau potable¹² ;

⁸ <https://www.tns-ilres.com/news/questions-du-mois/le-concept-du-carsharing-au-luxembourg/>

⁹

<http://www.statistiques.public.lu/fr/actualites/entreprises/transports/2015/01/20150128/20150128.pdf>

¹⁰ <https://www.vdl.lu/visiter/loisirs-et-sports/cours-de-sports-de-la-ville/kinnekswiss>

¹¹ <https://www.vdl.lu/visiter/loisirs-et-sports/infrastructures-sportives/outdoor-fitness-parks>

¹²

http://www.un.org/waterforlifedecade/pdf/human_right_to_water_and_sanitation_media_brief.pdf

- K. Demande d'assurer la présence d'au moins un *foodtruck* en ville¹³ ;
- L. Encourage l'installation d'un dispositif publicitaire au centre-ville, sur la Place d'Armes, propageant des informations sur les activités culturelles proposées par différents établissements tels que musées, cinémathèques aux alentours de la ville, et ce pour le mois à venir, ainsi qu'un aperçu des activités hebdomadaires ;
- **en matière d'écologie**
- M. Réclame des poubelles à tri sélectif pour le recyclage de papier, verre, plastique et de matières biodégradables sur les grandes places de la ville, comme par exemple Place d'armes, Place Guillaume II, Grand-Rue, Parc de la Pétrusse, Kinnekswiss, Pescatore, Royale, Monterey, Place de Paris, ... équipées de pancartes reprenant des indications de tri claires ;
- N. Exige l'élaboration d'un contrat pour fonctionnaires, en incluant dans les obligations de ces derniers (s'ils exercent une profession incluant la tâche de faire le ménage à temps plein ainsi qu'à temps partiel) le respect de la séparation des déchets de manière appropriée, c'est-à-dire Valorlux pour les plastiques, conteneurs à papiers pour les papiers et ainsi de suite ;
- O. Encourage la ville de Luxembourg à faire en sorte de passer de 42% à 50% de déchets recyclés d'ici 3 ans¹⁴ ;
- P. Adhère à l'idée d'élever davantage le prix des sacs en plastique léger et revendique des prix supplémentaires pour les couverts en plastique, les emballages pour plats à emporter, pailles, ...¹⁵.
- Q. Interdire les bouteilles en plastique et les remplacer par des bouteilles en verre respectivement consignées.

¹³ <http://www.lequotidien.lu/luxembourg/un-site-pour-les-food-trucks-du-grand-duche-va-voir-le-jour/>

¹⁴ <http://5minutes.rtl.lu/laune/actu/1008546.html>

¹⁵ <https://valorlux.lu/fr/nouveautes-sac-plastique-leger-a-usage-unique/>

Luxembourg, le 11 mai 2019

Résolution « Gestion des déchets au Luxembourg »

Commission de l'Éducation et de l'Environnement

Introduction:

Chaque jour, l'humanité produit 10 milliards de kilos de déchets ce qui résulte en une production mondiale d'environ 4000 milliards de kilos de déchets par an.¹ On estime qu'en 2050, l'homme aura produit 3,4 milliards de tonnes de déchets.²

Rien qu'en 2018, les citoyens européens ont créé 2,5 milliards de tonnes de détrit.³

Des statistiques réalisées en 2015 ont relevé que le résident luxembourgeois jette 553 kg de débris⁴.

Momentanément, approximativement 13 millions de tonnes de plastique se trouvent dans nos mers et ont formé plusieurs îles dont une atteint une aire supérieure à 15 millions de km²⁵.

Il est d'évidence qu'il s'agit d'un problème urgent pour toute la population mondiale. Ainsi, il est désirable que la politique réagisse immédiatement et ne laisse pas la responsabilité complète au consommateur.

- a) Observant un manque de poubelles de tri sur les places publiques et l'absence d'un système universel concernant les couleurs,
- b) Reconnaissant trop de plastique superflu dans les supermarchés, (sachant que 80% des bouteilles et emballages en plastique s'accumulent dans nos mers,
- c) Regrettant que notre pays mène majoritairement une économie linéaire, dans laquelle seulement 5% des ressources sont réutilisées,
- d) Notant avec regret que la mentalité des citoyens est irresponsable et qu'ils laissent les espaces pollués,
- e) Réalisant que la majorité des affaires scolaires utilisés sont en plastique et donc non écologiques,

¹ <https://www.planetoscope.com/dechets/363-production-de-dechets-dans-le-monde.html>

² <https://www.banquemondiale.org/fr/news/press-release/2018/09/20/global-waste-to-grow-by-70-percent-by-2050-unless-urgent-action-is-taken-world-bank-report>

³ <https://www.planetoscope.com/dechets/368-kilos-de-dechets-produits-par-l-union-europeenne.html>

⁴ <https://statistiques.public.lu/catalogue-publications/luxembourg-en-chiffres/2017/luxembourg-chiffres.pdf>

⁵ <https://www.encyclopedie-environnement.org/eau/pollution-plastique-en-mer/>

- f) Remarquant qu’il y a du gaspillage de ressources, comme l’usage excessif des feuilles en papier et sachant qu’il faut investir 10 litres d’eau pour la production d’une feuille en papier de dimension Din A4 ⁶,
- g) Observant que les particules de microplastiques ne sont pas filtrées par les stations d’épuration et sachant que dans nos océans se trouve une quantité considérable de 500.000 tonnes de microplastiques qui partiellement finit digérée par les poissons qui finissent sur nos assiettes. Ajoutons que dans la Moselle seule on trouve une concentration de 35,5 particules de plastique par m^3 ⁷,
- h) Notant avec inquiétude que le triage à l’école s’avère inefficace et que le personnel en charge élimine les déchets avec indifférence,
- i) Notant davantage que même des personnes supposées exemplaires ne servent pas d’exemple en ne respectent pas les règles du recyclage,
- j) Profondément inquiet qu’un grand nombre de gens jettent leurs déchets électriques et chimiques dans la mauvaise poubelle

La commission “Environnement” du Parlement des Jeunes :

1. Propose des poubelles de tri disponibles sur des lieux publics avec un système de couleur universel ainsi que des subsides pour les personnes et firmes qui font le tri des déchets d’une manière efficace;
2. Encourage des sanctions plus fortes pour les écotaxes.
Encourage davantage des subsides pour les magasins sans emballages „zero waste“ et le support des artisans et paysans locaux.
Suggère une adaptation des lois concernant l’hygiène et en considérant l’introduction du système de consigne.
3. Recommande le principe d’une économie circulaire, une stratégie qui s’inspire par définition du fonctionnement de la nature⁸. Elle encourage le recyclage, la limitation de l’extraction de matières premières, la fabrication locale tout en privilégiant les sources d’énergies renouvelables;
4. Propose des lois plus strictes contre la pollution de l’environnement. Un exemple serait Singapour où l’État est très rigoureux. Les amendes s’élèvent à 1000€ et il faut faire du service de communauté. De plus, des photos sont publiés dans les journaux avec les noms des coupables;⁹

⁶ http://virtuelles-wasser.de/papier_leder.html?&key=0

⁷ <http://www.tageblatt.lu/headlines/wie-viel-mikroplastik-versteckt-sich-in-luxemburgs-fluessen/>

⁸ <https://www.green-economy.fr/definition-economie-circulaire/>

⁹ <https://www.google.lu/amp/s/amp.zdf.de/nachrichten/heute/sauberes-singapur-eine-stadt-ohne-muell-100.html>

5. Recommande des alternatives plus écologiques comme le remplacement des couvertures en plastique des cahiers et des classeurs par des couvertures en carton. Ainsi que, l'utilisation d'un tissu à la place d'un plastique plastifiant pour les livres.¹⁰;
6. Rappelle qu'en utilisant 500 feuilles en papier recyclé, on économise 7,5 kg de bois, 19,3 kWh d'énergie, 107,8 l d'eau, 1,6 kg CO₂¹¹ et propose ainsi d'interdire l'utilisation des feuilles et lettres non-recyclées par le personnel des établissements scolaires;
7. Espère l'interdiction de la vente des plastiques à usage unique ainsi que des cosmétiques contenant des microplastiques comme c'est le cas pour les exfoliants.¹² Des alternatives plus écologiques seraient par exemple des sacs biodégradables. De plus, un investissement dans des infrastructures adéquates comme les usines de recyclage ou les stations d'épuration semble indispensable.
8. Exige de mettre en œuvre un modèle universel publié par le Ministère de l'Éducation qui indique comment les enseignants et élèves doivent se comporter quand ils jettent leurs déchets et encourage la direction de prendre des mesures en se basant sur ce document;
9. Encourage davantage des formations obligatoires pour les enseignants où ils apprennent comment le recyclage dans les établissements scolaires peut être rendu plus efficace et comment montrer le bon exemple à leurs élèves;
10. Recommande que les citoyens puissent accéder aux informations nécessaires plus facilement à l'aide d'une brochure comme le « Gemengenbuet » ou sur le site internet de leur commune.

¹⁰ <https://consommonssainement.com/2016/08/27/ecole-et-bureau/amp/>

¹¹ <https://www.stp.de/bueropapiere/#c175>

¹² <http://theconversation.com/pollution-des-oceans-par-le-plastique-des-solutions-existent-74336>

Luxemburg, den 11. Mai 2019

Resolution: Tablets in der Bildung
Kommission: Umwelt und Bildung

Einleitung

Unsere Gesellschaft verändert sich stetig, doch dieser Veränderung hinkt das Schulwesen schon lange hinterher. Um dies zu ändern und einen entscheidenden Sprung für die Progression des Schulwesens zu sein wurde das Ipad in das Luxemburger Schulsystem integriert, dies ist ein bemerkenswerter Schritt in die richtige Richtung, jedoch wird momentan nicht das volle Potenzial des Ipad genutzt. Das Ipad wird leider viel zu oft als Alternative zu Stift und Papier genutzt, wobei das Ipad viel mehr ist, das Ipad ermöglicht eine Schule mit innovativen Unterrichtsmethoden¹ wie z.B. Audio, Video, IBooks mit auto korrektiven Aufgaben, Online Quiz, Recherche, usw. Auch das momentane Schulsystem ist nicht an die Ipad angepasst, die Ipad eignen sich für einen interaktiven Unterricht und unterstützen autonomes selbst motiviertes Arbeiten. An dieser Art und Weise zu unterrichten mangelt es momentan.

Die Bildungskommission welche sich aus Schülern zusammensetzt die täglich mit dieser Problematik konfrontiert sind, haben dementsprechend die besten Voraussetzungen diese Probleme zu erkennen.

Die Bildungskommission

- A. *Beklagt*, dass das Bildungspotenzial des Ipad im Unterricht nicht ausreichend genutzt wird;
- B. *Beklagt* außerdem, dass der Umgang von Lehrkräften mit dem Ipad nicht zufriedenstellend ist;
- C. *Unterstreicht*, dass es keine obligatorischen Fortbildungen für Lehrer/innen zum Thema Ipad gibt;
- D. *Findet*, dass das Ipad nicht ausreichend in den Unterricht integriert wird;
- E. *Bemerkt*, dass nicht genug digitalisierte Bücher existieren, die interaktiv genutzt werden können;

¹ <https://www.apple.com/de/education/apple-professional-learning/>

- F. *Bemerkt des Weiteren*, dass durch die schnelle Entwicklung der Technik, die genutzte Hardware schnell veraltet;
- G. *Bedauert*, dass Schüler nicht über die Risiken des iPads informiert werden;
- H. *Bemängelt*, dass die Infrastrukturen in den meisten Schulgebäuden suboptimale Arbeitsbedingungen bieten;
- I. *Stellt fest*, dass ein Mangel an Experten in den Schulen herrscht;

Das Jugendparlament,

1. *verlangt*, dass die iPads noch vielseitiger in den Unterricht eingebunden werden;
2. *erwartet* obligatorische und regelmäßige Fortbildungen² für Lehrkräfte, um einen besseren Umgang mit dem iPad zu gewährleisten; und um auf dem neuesten Stand der Software zu sein;
3. *betont*, dass der Umgang mit dem Ipad in die Ausbildung (Praktikum) von Lehrkräften eingebunden werden sollte;
4. *fordert* obligatorische Workshops für Schüler, in denen über die Risiken der Ipad-Nutzung aufgeklärt wird, und Maßnahmen zur Vorbeugung dieser aufgezeigt werden;
5. *sieht die Notwendigkeit*, dass der Fokus auf die Digitalisierung von Schulbüchern gesetzt wird, die es ermöglicht interaktiv³ in und mit diesen zu arbeiten;
6. *fordert*, dass digitalisierte Bücher zur Verfügung stehen, auch wenn das analoge Buch im Vorfeld nicht angeschafft wurde;
7. *verlangt*, dass „veraltete“ Geräte aus ökologischen Gründen nicht vor Ablauf des Vertrags ersetzt werden sollen;
8. *fordert des Weiteren*, dass temporäre Lösungen⁴ bei veralteten Geräten in Kraft treten, welche vom Staat zur Verfügung gestellt werden;

² Tablet Days in der Schweiz (mögliches Vorbild für Fortbildungen) <https://www.tabletdays.eu/>

³ interaktive Schulbücher: <https://ipad-fvs.de/index.php?id=312>

⁴ <https://www.giga.de/hardware/apple-pencil/tests/apple-pencil-und-alternativen-im-test-einer-schreibt-alle-nieder/>

9. *betont*, dass das Ipad und die Digitalisierung von Schulbüchern neue Möglichkeiten für eine bessere Inklusion bieten;
10. *sieht* die Verbesserung der nötigen Infrastrukturen, nämlich eine bessere Wlan- und Strom-Versorgung als *notwendig*;
11. *fordert* mindestens einen Experten pro Schule der jederzeit für Ipad Fragen sowie Probleme verfügbar ist;